Muistio valtiovarainvaliokunnan maatalousjaoston kuulemiseen 27.9.2016
Maa- ja metsätalousministeriö, luonnonvaraosasto, metsä- ja bioenergiayksikkö
Neuvotteleva virkamies Leena Arpiainen

METSÄTALOUS
- **TAE 2018**

2018 TAE:n mitoitus

- 2017 TAE:ssa metsätalouteen budjetoidut määrärahat kasvavat n. 0,14 milj. eurolla vuoden 2016 varsinaiseen talousarvioon verrattuna. Lisäykset aiheutuvat pääosin METSO-rahoituksen kasvusta (+2 milj. euroa) ja Metsähallituksen julkisten hallintotehtävien lisärahoituksesta (+ 0,94 milj. euroa). Samanaikaisesti vähennystä aiheuttavat kärkihankerahoituksen väheneminen (- 1 milj. euroa) ja Metsäkeskuksen valtioavun lasku (- 1,8 milj. euroa)

30.40.22 Luonnonvara- ja biotalouden edistäminen

- Momentille on koottu luonnonvara- ja biotalouden kehittämiseen tarkoitettuja määrärahoja ja se antaa hyvät mahdollisuudet esim. useita toimialoja koskevien luonnonvara- ja biotalouden kehittämishankkeiden toteuttamiseen.
- Valtion talousarviossa 2018 momentille ehdotetaan määrärahaa 14,880 milj. euroa, missä vähennystä vuoden 2017 talousarvioon on 2 milj. euroa. Vähennys aiheutuu *Biotalous ja puhtaat ratkaisut* –strategiseen tavoitteeseen sisältyvien kärkihankkeiden rahoituksen muutoksesta. Kärkihankkeisiin käytetään määrärahasta 10 milj. euroa.
- Momentin määrärahasta käytetään n. 2 milj. euroa kehittämishankkeisiin, joilla ei ole kärkihankestatusta, mutta jotka ovat biotalousstrategian toimeenpanon kannalta keskeisiä. Vuosina 2015-2017 rahoitusta myönnetty yli 20 hankkeelle. Biotalousstrategian mukaisia painotuksia ovat olleet huoltovarmuuden parantaminen, kiertotalouden kehittäminen, uusien yritysten syntymisen edistäminen ja biotalouteen perustuvan kasvun edellytysten parantaminen. Lisäksi momentilta rahoitetaan mm. Tapio Oy:ltä ministeriölle hankittavia metsäalan palveluita.

30.40.44 Kemera-tuki

- Kemera-tukeen esitetään 56,23 milj. euroa. Myöntämisvaltuutta esitetään 59 milj. euroa. Valtuuden määrä on mitoitettu tulevien vuosien määrärahakehysten mukaisesti.
- Uusi Kemera-laki astui voimaan 1.7.2015. Vanhan lain mukaisista rahoituspäätöksistä aiheutuvia menoja voidaan maksaa vuoden 2019 loppuun saakka.
- Määrärahat suunnataan alueellisissa metsäohjelmissa asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi metsien hoidon ja puun saatavuuden kannalta vaikuttavimmalla tavalla erityisesti taimikon varhaishoitoon (n.15% määrärahasta) ja nuoren metsän hoitoon (n. 50% määrärahasta). Myös metsäteiden perusparannuksen rahoitus on tärkeää biotalouden edistämisen kannalta (n. 15% määrärahasta). Suometsien hoitohankkeissa kiinnitetään erityistä huomiota vesiensuojelutoimenpiteiden suunnitteluun ja toteuttamiseen (n.15% määrärahasta).

- Tämänhetkisen arvion mukaan Kemera-tukea on jäämässä käyttämättä noin 10 miljoonaa euroa vuonna 2017. Syynä on osittain se, että tilojen yhteisinä toteutettavien suometsänhoito- ja metsätien perusparannushankkeiden kysyntä ei vastaa näiden toimenpiteiden alueellisissa metsäohjelmissa arvioitua tarvetta. Maa- ja metsätalousministeriö rahoittaa vuoden 2017 aikana selvityksen, jossa kartoitetaan yhteishankkeiden suunnittelun pullonkauloja.
- Sähköinen asiointijärjestelmä on helpottanut rahoitushakemusten ja toteutusilmoitusten toimittamista metsäkeskukselle, jossa päätöksenteko on sujuvoitunut. Esimerkiksi nuoren metsän hoitohankkeen rahoitushakemuksen käsittelyaika on keskimäärin 4 viikkoa. Sähköinen hakumenettely Metsään.fi -järjestelmän kautta antaa metsänomistajille mahdollisuuden itse lähettää Kemera-hakemuksensa metsäkeskuksessa käsiteltäväksi.

30.40.22 ja 30.40.45 Metso-ohjelman rahoitus

- Momentilla 30.40.45 on käytettävissä 5 milj. euroa, jossa on lisäystä kuluvaan vuoteen 2 miljoona euroa 27.4.2017 kehyspäätöksen mukaisesti. Määrärahasta käytetään ympäristötukeen noin 3,35 milj. euroa ja luonnonhoitohankkeisiin noin 1,65 milj. euroa. Määräraha mahdollistaa METSO-toimenpiteet noin 2 450 hehtaarin alueella. METSO Vnp:n tavoitteena vuoteen 2025 mennessä on suojella yhteensä 82 000 hehtaaria ympäristötuella ja luonnonhoitohankkeilla. Vuoden 2016 loppuun mennessä tavoitteesta on toteutettu runsaat 41 000 hehtaaria, josta ympäristötukisopimuksia 36 536 hehtaaria ja luonnonhoitotöitä 4 600 hehtaaria. Momentin 30.40.22 määrärahasta käytetään noin 0,5 milj. euroa Metson valtakunnallisten kehittämishankkeiden sekä verkostohankkeiden rahoittamiseen.
- Mikäli esitetty määrärahataso olisi käytössä vuoteen 2025 saakka, saavutettaisiin pinta-alatavoitteesta noin 78 %. Tavoitteen saavuttaminen edellyttäisi vuosittaista 7 miljoonan euron tasoa.

30.40.46 Suomen metsäkeskus

- Momentille esitetään 39,4 miljoonaa euroa, missä on 1,8 milj. euroa vähennystä edelliseen vuoteen verrattuna. Vähennyksessä on huomioitu HO-säästön mukaista vähennystä 1,4 milj. euroa sekä kemera-ruuhkan purkamista varten eduskunnan myöntämän 0,4 milj. euron lisäyksen poistuminen. Säästöjen seurauksena metsäkeskus toteuttaa talouden sopeuttamissuunnitelmaa, jossa toimipaikkaverkostoa tiivistetään edelleen, henkilöstömenoja vähennetään ja keskitytään ydintehtäviin.

30.40.53 Eräät luonnonvaratalouden valtionavut

- Momentin määräraha laskee 0,2 milj. euroa hallituksen säästöistä johtuen. Määrärahan käyttöä laajennetaan koskemaan metsäpuiden siemenviljelysten perustamisen lisäksi myös metsäpuiden siementuotannon kehittämistä. Tällä pyritään ratkaisemaan siementuotantoketjussa esiintyviä ongelmia, jotka heikentävät tällä hetkellä siemenviljelysten tuottoa sekä erityisesti kuusen jalostetun siemenen saatavuutta.

30.64 Metsähallitus

- Vuosi 2018 on toinen kokonainen kalenterivuosi uuden Metsähallituslain mukaisessa organisaatiomallissa. Maa- ja metsätalousministeriö ja ympäristöministeriö raportoivat kuluvan vuoden loppuun mennessä eduskunnalle uuden lain toimivuudesta.
- Metsähallituksen liiketoiminnan keskeisiksi palvelu- ja muiksi toimintatavoitteiksi esitetään v. 2018 talousarvioesityksessä, että Metsähallitus ottaa huomioon liiketoimintaa harjoittaessaan ja ohjatessaan tytäryhtiöitä metsähallituslain mukaiset yleiset yhteiskunnalliset velvoitteet. Yhteiskunnallisten velvoitteiden huomioon ottamisella aikaansaadut hyödyt eivät vähene. Metsähallituksen liiketoimintojen kannattavuus paranee edelleen.
- Ottaen huomioon eduskunnan hyväksymät vuoden 2018 palvelu- ja muut toimintatavoitteet, maa- ja metsätalousministeriö on alustavasti asettanut Metsähallituksen liiketoiminnan vuoden 2018 tulostavoitteeksi (tilikauden tulos) 98,8 milj. euroa, mikä olisi tarkoitus tulouttaa kokonaisuudessaan valtiolle v. 2019.
- Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan julkisiin hallintotehtäviin esitetään 6,454 milj. euron määrärahaa (momentti 30.64.50). Määrärahassa on huomioitu lisäyksinä 0,170 milj. euron siirto momentilta 30.01.23 (MMM:n hallinnolliset järjestelyt) luontopalveluiden käyttäjäseurannan digitalisaatiohankkeeseen sekä 0,770 milj. euron siirto momentilta 32.50.41 (valtionavustus Finpron toimintaan) ”Matkailu 4.0” -hankkeen rahoituksena luontomatkailun edellytysten vahvistamiseen. Toiminnan vaikuttavuustavoitteet ovat 1) riista- ja kalakannat säilyvät elinvoimaisina ja metsästys ja kalastus on eettistä ja vastuullista 2) eräpalveluja tarjotaan kattavasti, ekologisesti ja sosiaalisesti kestävästi ja sillä luodaan hyvinvointia 3) luonnossa virkistäytyminen lisää hyvinvointia ja luonnon arvostusta, jota tuetaan aktiivisella viestinnällä.
- Ympäristöministeriön ohjauksessa olevien julkisten hallintotehtävien määrärahat ja tavoitteet ovat talousarvioesityksen momentin 35.10.52 päätösosassa.

Metsätalouden kärkihankerahoitus (Biotalous ja puhtaat ratkaisut, KH: Puu liikkeelle ja uusia tuotteita metsästä)

- Julkisen talouden suunnitelmassa osana Puu liikkeelle ja uusia tuotteita metsästä -kärkihankkeen toteutusta metsävaratietojen käytön tehostamiseen ja metsänomistajille ja toimijoille suunnattujen uusien sähköisten palvelujen kehittämiseen osoitetaan rahoitusta vuosiksi 2016–2018 seuraavasti (mom. 30.40.22):
  - 2016: 4,0 milj. euroa
  - 2017: 5,0 milj. euroa
  - 2018: 4,0 milj. euroa
  - Yhteensä 13,0 milj. euroa

- Metsävaratiedon käytön tehostamista ja uusien sähköisten palveluiden kehittämistä on toteutettu vuosina 2016–2017 kahdessatoista eri hankkeessa. Hankkeet jatkuvat myös vuonna 2018, joten rahoitusta ohjataan samoihin hankkeisiin. Hankkeita toteuttaa Suomen metsäkeskus, Luonnonvarakeskus, VTT Oy, Metsäteho Oy, Helsingin yliopisto, Maanmittauslaitoksen paikkatietokeskus, Tampereen teknillinen yliopisto, Arbonaut Oy, Itä-Suomen yliopisto, Geologian tutkimuskeskus, Suomen Puukauppa Oy, Satellio Oy, ja Suomen ympäristökeskus.

- Metsävaratiedon käytön tehostamista tukee Suomen metsäkeskuksen metsätietojärjestelmästä annetun lain muuttaminen. Esityksessä lakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että julkisiksi ympäristötiedoiksi katsottavien metsätietojärjestelmän tietojen luovuttaminen olisi mahdollista ilman nykyisiä tiedonluovutusmenettelyjä. Esitykseen sisältyy myös henkilötietojen suojaan liittyviä säädöksiä. Lisäksi metsävaratietojen virheettömyyttä koskevaa säännöstä muutettaisiin siten, että metsäkeskus voisi vastaanottaa kenen tahansa toimittamia metsävaratietoja. Hallituksen esitys lain muuttamiseksi on tarkoitus antaa lokakuussa 2017.

Kansallinen metsästrategia

- Kansallinen metsästrategia (KMS) 2025 on valtioneuvoston 12.2.2015 hyväksymä metsäalan kokonaisvaltainen kehittämisstrategia ja sisältää metsäpolitiikan keskeiset linjaukset. Strategialle asetetut päämäärät ovat:
  - Suomi on kilpailukykyinen toimintaympäristö metsiin perustuville liiketoiminnoille
  - metsäala ja sen rakenteet uudistuvat ja monipuolistuvat
  - metsät ovat aktiivisessa, taloudellisesti, ekologisesti ja sosiaalisesti kestävässä ja monipuolisessa käytössä
- Kansallista metsästrategian toteuttamiseksi on priorisoitu 11 hanketta. Niiden lisäksi metsästrategian tavoitteita toteutetaan myös osana jokapäiväistä kehittämistyötä sekä muiden strategioiden ja ohjelmien toteuttamista. Metsästrategian strategiset hankkeet ovat:
  A. Tulevaisuuden metsätieto ja sähköiset palvelut
  B. Metsäalaa tukeva kaavoitus
  C. Uudistuvan metsäalan tilastointi
  D. Aktiivisen metsätalouden, puun markkinoille tulon ja metsänomistusrakenteen kehittäminen
  E. Metsätalouden uusi kannustejärjestelmä ja resurssitehokas metsänhoito
  F. Metsäalan tutkimusstrategia
  G. Metsäalaa tukeva infrastruktuuri
  H. Uudet työelämän ja koulutuksen yhteistyön toimintamallit
  I. Talousmetsien luonnonhoito
  J. Muut kuin puuntuotannolliset ekosysteemipalvelut - turvaaminen ja markkinoiden kehittäminen
  K. Suomalaisten metsien arvostus
- Kansallisen metsästrategian strategisten hankkeiden rahoitusta koskevat kysymykset käsitellään ja niistä päätetään vuosittain valtiontalouden kehys- ja talousarvioprosesseissa. Strategian tavoitteet ovat perustana julkisen talouden suunnitelmien, niihin sisältyvien valtiontalouden kehysten ja talousarvioiden valmistelussa. Strategiaa toteutetaan näiden puitteissa.
- MMM:n rahoittamat toimenpiteet liittyvät metsänhoidon ja perusparannuksen rahoitukseen, monimuotoisuuden turvaamiseen, puun energiakäytön edistämiseen, sekä metsäalan tutkimus- ja kehitystoimintaan. Kansallisen metsästrategian toteutuminen edellyttää myös muiden hallinnonalojen panostusta.
- Osana Biotalous ja puhtaat ratkaisut -kokonaisuutta olevassa hallituksen kärkihankkeessa Puu liikkeelle ja uusia tuotteita metsästä olevat toimenpiteet metsänomistusrakenteen kehittämiseksi ja metsätilojen sukupolvenvaihdosten edistämiseksi sekä metsävaratietojen hyödyntämisen tehostamiseksi ja metsänomistajille ja toimijoille suunnattujen sähköisten palveluiden kehittämiseksi tukevat Kan-

sallisen metsästrategian hankkeita D ja A. Kärkihankkeiden infrastruktuurikokonaisuus liittyy Kansallisen metsästrategian hankkeeseen G.

Metsästrategia 2025:n keskeiset rahoituslähteet ja METSO-ohjelman rahoitus

(milj. euroa)	2017 TA, LTA	2018 TAE
Kärkihankerahoitus: Puu liikkeelle ja uusia tuotteita metsästä (30.40.22)	5,000	4,000
Valtionapu Suomen metsäkeskukselle (30.40.46)	41,200	39,400
Tuki puuntuotannon kestävyyden turvaamiseen (30.40.44)	56,230	56,230
Metsäluonnon hoidon edistäminen (30.40.45)	3,027	5,027
METSOn valtakunnalliset kehittämishankkeet ja verkostohankkeet (30.40.22)	0,500	0,500
Lainat puuntuotannon kestävyyden turvaamiseen (30.40.83)	0,050	0,050
Metsähallituksen julkiset hallintotehtävät (30.63.50/30.64.50)	5,514	6,454
VALTUUS Tuki puuntuotannon kestävyyden turvaamiseen (30.40.44)	59,000	59,000

Muuta

- Osana metsätalouden kärkihankeen toimeenpanoa (Biotalous ja puhtaat ratkaisut, KH: Puu liikkeelle ja uusia tuotteita metsästä) toteutettiin kuluvan vuoden alussa metsätilojen sukupolvenvaihdosten edistämiseksi metsälahjavähennys. Myös käyttöön otettu yrittäjävähennys tuli koskemaan metsätiloja. Hallitus esittää talousarvioesityksessään varainsiirtoverolakiin muutosta, joka mahdollistaisi metsäkiinteistön toimintamuodon muutoksen osakeyhtiöksi ilman varainsiirtoveroseuraamuksia. Esitys on toimiva metsätilojen koon ja rakenteen kehittämisen näkökulmasta.
- Tutkimustoiminnalla on suuri merkitys metsiin perustuvan biotalouden kehittymiselle. Metsäntutkimusta rahoitetaan osana Luonnonvarakeskusta momentilta 30.01.05. Koko Luonnonvarakeskuksen rahoitus laskee kehyspäätöksen mukaisesti nettomääräisesti noin 1,0 miljoona euroa vuodesta 2017 vuoteen 2018. Vastaava lasku oli n. 6,3 miljoonaa euroa vuodesta 2016 vuoteen 2017. Tutkimuksen tason säilyttäminen edellyttää voimakasta panostusta ulkopuolisen rahoituksen hankkimiseen niin yksityiseltä sektorilta, EU:lta kuin muista kansallisista rahoituslähteistä.